

PRIIMTI TEKSTAI

P8_TA(2016)0423

Žurnalistų padėtis Turkijoje

2016 m. spalio 27 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl žurnalistų padėties Turkijoje (2016/2935(RSP))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Turkijos, ypač į 2015 m. sausio 15 d. rezoliuciją „Žodžio laisvė Turkijoje: neseniai įvykdyti žurnalistų bei žiniasklaidos įmonių vadovų suėmimai ir sistemingai žiniasklaidai daromas spaudimas“¹,
- atsižvelgdamas į savo 2016 m. balandžio 14 d. rezoliuciją dėl 2015 m. ataskaitos dėl Turkijos²,
- atsižvelgdamas į 2015 m. lapkričio 10 d. Komisijos parengtą 2015 m. ataskaitą dėl Turkijos (SWD(2015)0216),
- atsižvelgdamas į Komisijos pirmininko pavaduotojos ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės Federicos Mogherini ir už Europos kaimynystės politiką ir plėtros derybas atsakingo Komisijos nario Johannes Hahno 2016 m. liepos 16 d. bendrą pareiškimą dėl padėties Turkijoje,
- atsižvelgdamas į 2016 m. liepos 18 d. Tarybos išvadas dėl Turkijos,
- atsižvelgdamas į Komisijos pirmininko pavaduotojos ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės Federicos Mogherini ir Komisijos nario Johannes Hahno 2016 m. liepos 21 d. pareiškimą dėl nepaprastosios padėties paskelbimo Turkijoje,
- atsižvelgdamas į 2016 m. rugsėjo 9 d. ES ir Turkijos aukšto lygio politinį dialogą,
- atsižvelgdamas į tai, kad pagarba teisinei valstybei, įskaitant saviraiškos laisvę, yra ES vertybių kertinis akmuo,
- atsižvelgdamas į tai, kad teisė į saviraiškos laisvę įtvirtinta Europos žmogaus teisių konvencijoje (EŽTK) ir Tarptautiniame pilietinių ir politinių teisių pakte (TPPTP), o Turkija yra šių sutarčių šalis,
- atsižvelgdamas į rekomendacijas, išdėstytas nuomonėje dėl Turkijos baudžiamojo

¹ OL C 300, 2016 8 18, p. 45.

² Priimti tekstai, P8_TA(2016)0133.

kodekso 216, 299, 301 ir 314 straipsnių, kurias per savo 106-ąją plenarinę sesiją (Venecija, 2016 m. kovo 11–12 d.) patvirtino Venecijos komisija,

- atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 123 straipsnio 2 ir 4 dalis,
- A. kadangi 2016 m. liepos 15 d. Turkijoje mėginta įvykdyti valstybės perversmą ir per šiuos įvykius virš 250 žmonių žuvo ir daugiau nei 2 100 buvo sužeisti;
- B. kadangi demokratijos gynimas visapusiškai įsipareigojant gerbti žmogaus teises ir teisinės valstybės principą svarbus, kaip ir ES, Europos Tarybos ir Turkijos bendradarbiavimas šiuo klausimu; kadangi Turkija – itin svarbi Europos Sąjungos partnerė;
- C. kadangi, Europos žurnalistų federacijos ir Turkijos žurnalistų asociacijos duomenimis, po 2016 m. liepos 15 d. mėginimo įvykdyti perversmą Turkijos policija suėmė mažiausiai 99 žurnalistus ir rašytojus, kurių daugumai iki šiol nepateikti jokie kaltinimai, o žiniasklaidos darbuotojų, sulaikytų pateikus jiems kaltinimus, kaip manoma, susijusių su tuo, kad jie naudojosi teise į saviraiškos laisvę, skaičius 2016 m. spalio 20 d. buvo išaugę mažiausiai iki 130; kadangi 64 iš šių žurnalistų, suimtų po 2016 m. liepos 15 d., buvo išlaisvinti; kadangi sulaikytiems žurnalistams atsisakyta suteikti teisę į advokatą ir jie laikomi nežmoniškomis sąlygomis, kuriomis jiems grasinama ir su jais netinkamai elgiamasi; kadangi yra tvirtinančių, kad uždaryto dienraščio „Özgür Gündem“ vyriausieji redaktoriai Bilir Kaya ir Inan Kizilkaya kalėjime buvo kankinami;
- D. kadangi žiniasklaida buvo stipriai varžoma ir didelis spaudimas žurnalistams buvo daromas dar iki žlugusio perversmo; kadangi, pasak Žurnalistų apsaugos komiteto, po mėginimo įvykdyti valstybės perversmą Turkijos valdžios institucijos uždarė daugiau nei 100 transliuotojų, laikraščių, žurnalų, leidėjų ir platinimo bendrovių biurus, taigi be darbo liko virš 2 300 žurnalistų ir žiniasklaidos darbuotojų; kadangi panaikintos mažiausiai 330 žurnalistų spaudos akreditacijos;
- E. kadangi tarp sulaikytųjų žurnalistų yra, pvz., garsi romanistė Asli Erdogan, kuri taip pat buvo dabar jau uždaryto kurdų dienraščio „Özgür Gündem“ patariamąsios tarybos narė ir jo skiltininkė, akademikas ir skiltininkas Mehmet Altan bei jo brolis – rašytojas ir buvęs savaitraščio „Tara“ redaktorius – Ahmet Altan;
- F. kadangi, pasak organizacijos „Human Rights Watch“, daugelio šių teisinių veiksmų imtasi nesant jokių įrodymų, kad kaltinamieji dalyvavo rengiant žlugusį valstybės perversmą; kadangi turi būti užtikrinama teisė į teisingą bylos nagrinėjimą ir kadangi tai, kaip su žiniasklaida susijusias bylas nagrinėja teismų sistema, rodo, jog ji stokoja nešališkumo ir nepriklausomumo;
- 1. griežtai smerkia 2016 m. liepos 15 d. mėginimą įvykdyti perversmą Turkijoje; remia teisėtą Turkijos institucijas; apgailestauja dėl didelių aukų skaičiaus; reiškia solidarumą su aukomis ir jų šeimomis;
- 2. pripažįsta Turkijos vyriausybės teisę ir atsakomybę reaguoti, kai mėginama įvykdyti valstybės perversmą; tačiau pabrėžia, kad Turkijos vyriausybė negali naudotis žlugusiu kariniu perversmu kaip dingstimi teisėtai ir taikiai opozicijai dar labiau slopinti, taip pat imtis neproporcingų ir neteisėtų veiksmų ir priemonių, siekiant neleisti žurnalistams ir

žiniasklaidai taikiai naudotis teise į saviraiškos laisvę;

3. ragina Turkijos valdžios institucijas išlaisvinti žurnalistus ir žiniasklaidos darbuotojus, kurie laikomi neturint jokių įtakingamų nusikalstamos veiklos įrodymų, tarp jų Nazli Ilicak, Sahiną Alpay, Asli Erdogan, Muratą Aksoy, Ahmetą Altaną ir Mehmetą Altaną; pabrėžia, kad žurnalistai neturėtų būti sulaikomi dėl jų žurnalistinės veiklos turinio ar tariamų ryšių – taip pat ir atvejais, kai jiems pateikiami kaltinimai – ir akcentuoja būtinybę užtikrinti, kad kardomasis kalinimas ir toliau būtų išimtinė priemonė;
4. primena, kad laisva ir pliuralistinė spauda, kaip ir tinkamas procesas, nekaltumo prezumpcija bei teismų nepriklausomumas, yra esminiai bet kurios demokratinės valstybės elementai; primena Turkijos valdžios institucijoms, kad su žiniasklaida ir žurnalistais susiję klausimai turi būti sprendžiami itin dėmesingai, nes saviraiškos ir žiniasklaidos laisvė tebėra demokratiškos ir atviros visuomenės veikimo ašis;
5. apgailestauja, kad su nepaprastąja padėtimi susijusios nuostatos buvo naudojamos ir į užsienį išvykusių arba besislapstančių žurnalistų šeimos nariams bauginti – taip pat ir paskelbiant negaliojančiais jų pasus arba laikinai juos įkalinant vietoj kaltinamųjų;
6. reiškia didelį susirūpinimą dėl to, kad uždaryta per 150 žiniasklaidos priemonių; ragina jas vėl atidaryti, leisti joms būti nepriklausomoms ir grąžinti į pareigas atleistus jų darbuotojus laikantis tinkamo proceso; ragina Turkijos valdžios institucijas liautis piktnaudžiavus baudžiamojo kodekso nuostatomis, siekiant skirti patikėtinius į privačias žiniasklaidos organizacijas, taip pat nutraukti administracinę kišimąsi į nepriklausomų naujienų organizacijų veiklą, įskaitant atvejus, susijusius su redakcijos sprendimais, žurnalistų ir redaktorių atleidimu, spaudimu padėtį kritiškai vertinančioms naujienų tarnyboms ir žurnalistams bei jų bauginimu; smerkia Turkijos valdžios institucijų mėginimus bauginti ir iš šalies išsiųsti užsienio žurnalistus;
7. ragina Turkijos vyriausybę siaurinti su nepaprastąja padėtimi susijusių priemonių taikymo sritį, kad jos nebegalėtų būti naudojamos saviraiškos laisvei varžyti; pabrėžia, jog tyrimai, susiję su tariamu dalyvavimu mėginant įvykdyti valstybės perversmą, turėtų būti atliekami laikantis tinkamo proceso ir nešališkai bei remiantis įtakingamais įrodymais, o ne prielaida, kad asmuo kaltas, nes turi ryšių su kaltu asmeniu, nes tai gali baigtis kolektyviniu baudimu;
8. pabrėžia, kad Turkijai gresia realus terorizmo pavojus; tačiau pakartoja, kad laisvai apibrėžti Turkijos teisės aktai dėl kovos su terorizmu neturėtų būti naudojami žurnalistams bausti už tai, kad jie naudojami savo teise į saviraiškos laisvę; ragina skubiai įgyvendinti Venecijos komisijos 2016 m. kovo mėn. rekomendacijas ir reformuoti teisės aktus dėl kovos su terorizmu;
9. ragina Europos išorės veikslių tarnybą (EIVT) ir valstybes nares toliau atidžiai stebėti praktinį nepaprastosios padėties poveikį ir užtikrinti, kad būtų stebimi visi žurnalistų teismo procesai;
10. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Komisijos pirmininko pavaduotojai ir Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai, taip pat Turkijos prezidentui, vyriausybei ir parlamentui.